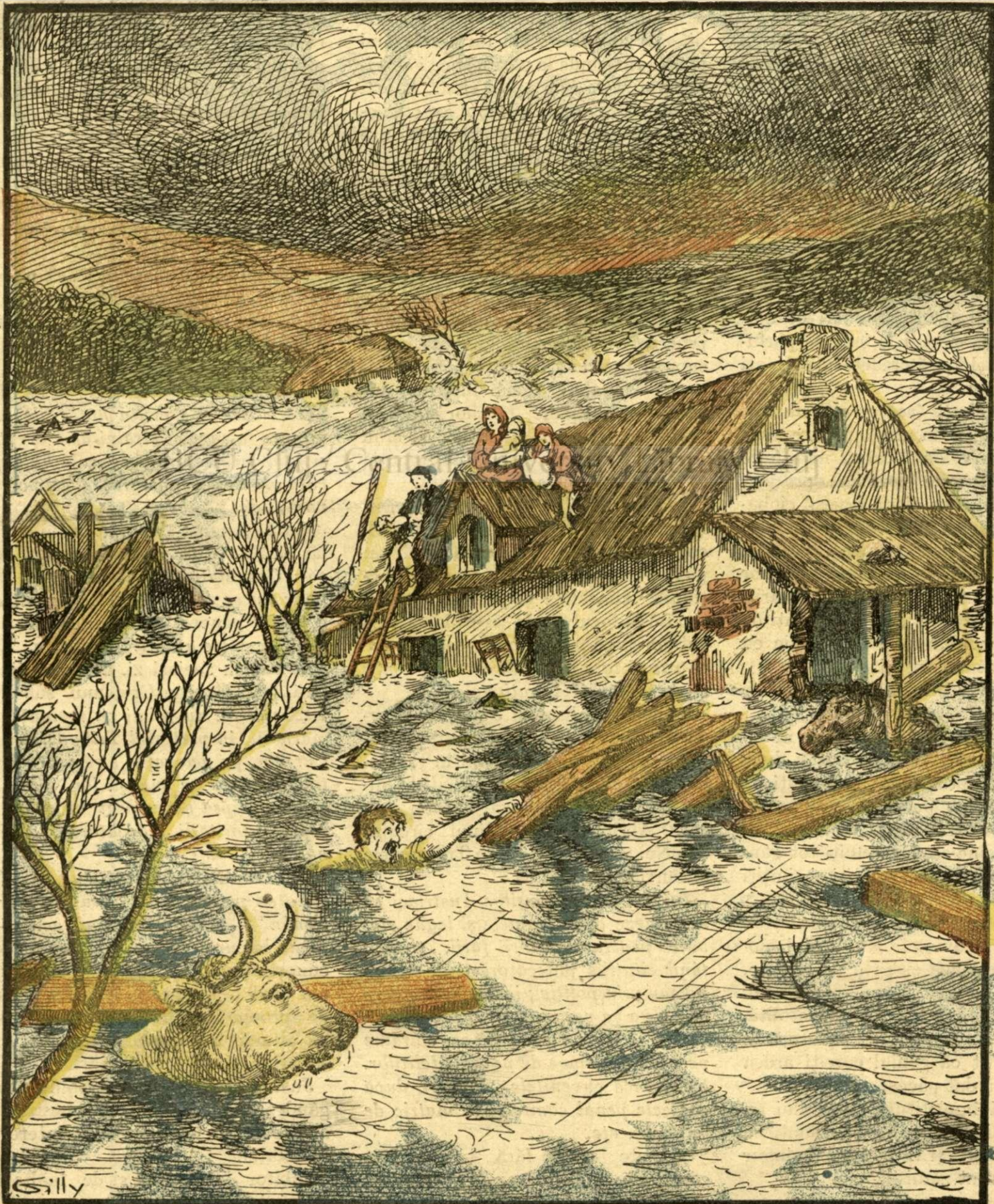

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 60 lei. în străinătate pe un an 120 lei.

CATACLISMUL DIN OLTENIA

Apele venind mari din cauza ploilor cauzează o adevărată catastrofă în apusul țării.

Spre ideal

Din sufletul profetilor ce dăruiesc tinerimei o ramură încărcată de flori. E însăși lamura sufletului lor. Am căutat să pătrund fibrele ramurei, să-i număr mugurii de iubire, să sorb mireasma florilor ei.

Ceia-ce mi-au dăruit sufletul profetilor s'a împrăștiat în sufletul meu și s'a revărsat astfel că s'ar rupe sufletu-mi însuși dacă ași smulge ramura din adâncul său. De aceea nu pot să vă tâlmăcesc înțelesul ramurei încărcate de flori, lamura sufletului lor.

Voi puteți privi și miroși florile dar cercetarea adâncă rămâne la voi, se face una cu sufletul vostru, care concepe astfel toate frumusețile — cer și pământ — la un loc.

Eu nu vă spun deci mai mult, dar las cu voi să gândiți mai mult.

Așa se înțelege și arta literară.

Stați în mijlocul firei, carte deschisă tuturor, sau citiți din Carlyle o pagină de foc, sau scribiți focul din versete biblice, vă minunați de atâta miere, vă simțiți fericiți de parfumul cuvintelor, vă credeți într'aripați ca Prometeu.

Abia ați simțit însă arta literară.

Dacă mergeți, în urmă, printre muscele și trivale, dacă urcați munții ce își ridică frunțile pietroase spre cer, dacă ascultați ce cântă fluierul ciobanului, dacă învățați fagurii de grai ai neamului, dacă însemnați giuneele, doinele, ghicitorile și tainelile satelor noastre, ținut cu țint, sau urmăriți portul și vorba tuturor, veți simți de îndată înrudită sufletului rustic cu sufletul naturii însăși.

Abia veți fi simțit însă mijloacele artei literare.

Cu aceste comenzi în mințe și în suflet, cercetând apoi viața trăită, după aceea citită prin cărți, veți simți că cineva bate cu putere la poarta sufletului vostru, vă cere, vă înbalățește, vă impune să destăinuți tot gândul, tot sufletul, tot ce știți și simțiți mai frumos.

Abia acum simțiți chemarea artei.

Și atunci, cuvintele prind aripi, slovele de foc leagă cuvinte de cuvinte, iar cuvintele idei și imagini, — simțiri și impresii, o însuirire nepotolită, năvalnică... și de-abia la urmă te simți liniștit că geniul care-ți ardea sufletul ți-a dat pacea.

Recitești împletitura gândului cu vorba, resimți imaginile și simțirile ce te-au robit, și te minunezi singur de ce-ai putut zămisli.

Aceasta e arta.

Rămâi ca Michel Angelo aiurit în fața creațiunii sale — Moise — în care a început, inconștient, să lovească cu ciocanul său de artist :

— „Ci vorbește!”

Era sculptura atât de vie și profetul atât de însuflețit, că nuri lipsea decât graiul, să cânte versete pe Sinai...

Aceasta e arta.

Dar când vei fi ajuns la atâta desăvârșire vei înțelege poate, cititorule, că nu tu, nici eu, nu suntem natura

celor ce scriem sau gândim, ci e altul mult mai presus decât noi, dar care e pururea în noi și între noi, pe acest pământși pretutindeni.

Și, pricepând acest adevăr, vei fi modest.

Abia atunci va crede lumea că ești artist adevărat.

L. I

Pagini din trecut

Poetul George Crețeanu

— Urmare și sfârșit —

În Aprilie 1859 Agenția Austriacă a întrerupt relațiunile ce ținea cu diferite autorități din țară, refuzând și de a răspunde la adresele ce i se trimeteau și de a le primi chiar, numai și numai că aveau în capul lor eticheta „Principatele Unite”, stigmat care frigea ficatului seculari inamice a neamului românesc și a unității lui.

Atunci se născu întrebarea : Cum să se urmasse în procesele dintre pământeni și supuși Austriaci, precum și în ori ce pricină a lor în care legea cerea intervenirea autorităților.

Erzu, în adevăr, pendinte multe procese de falimente neguțitorilor, supuși Austriaci, în care pământeni aveau angajate mari interese, dar marfa și magazinele falților stau sub pecetea Agenției Austriace și erau pânze de câprioară ei, fără ca Agenția să voiască să asista la judecată.

Atunci, dacă în Moldova s'a găsit Epureni, s'a găsit și dincoace de Milcov Fălcoieni și Crețeni cari au pus pe toți consuli, pe toate jurisdicțiunile consulare și pe toți supuși străini la locul unde trebuia să stea sub un guvern românesc, care ridicase sus și tare drapelul independenței și al suveranității naționale.

În adevăr, ministrul Justiției, Scarlăt Fălcoianu, se hotără să arate străinilor că mai sunt Români în țara aceea și convocând Consiliul de miniștri îi obțină autorizațiunea și date la 20 Aprilie 1859, ordinul circular sub No. 2201, către toate Tribunalele și Curțile din țară ca :

In procesele supușilor Austriaci să se urmeze după formele și legile stabilite pentru locuitorii țării, trimetând citațiile judecătorești de dreptul sau prin poliție ; iar, la întâmplare de nu va va voi să le primească, procesele să fie judecate. Să se sfărâme pecetea austriacă de pe ușile falților. Să se facă convenitele arestări, după codicele penal comrcial în materie de faliment, etc.

Și toate aceste fără intervenirea consulară și chemarea sau prezența vre unui delegat consular.

A fost destul însă aceasta pentruca Agenția Austriacă să se deștepte și să vază că are a face cu Români, iar nu butuceni, de rândul acesta. Și nu mai departe decât la 8 Mai, onorabila A-

genție, desupărându-se, prin nota No. 5582, se grăbi a declara guvernului românesc — după instrucțiunile venite din Viena — că recunoaște titlul de Principatele Unite și e gata a reîncepe relațiunile de prietenie cu guvernul României, pe acelaș picior ca și consulatetele celelalte ; adăogând însă că se va sili a da acestor relațiuni caracterul bunelor înțelegeri, comanda-te de interese amândoror țărilor vecine.

Dar vorba Românilor : „să n'apuce să se facă dară prin barbă” și iată că îndată ce la Ministerul Justiției veni George Crețeanu mi ți-i înhață la rândul său, pe supuși străini și la 13 August 1859 dăte ordinul cu No. 2181 : „De a executa hotărârile private la supuși străini de-a dreptul și fără intervenirea consulatului, pe câtă vreme s'a constatat că este o rea voință din parte-le”.

La 21 August 1859, alt ordin circular cu No. 6759, prin care se notifica că : Consulatul Francez cere ca, unde nu se află un stabiliment de consulat general, să se cerce tere supuși de către autoritățile locale.

În fine în aceeași zi, a treia circulară a lui George Crețeanu, sub No. 7020 : De a nu primi cu niciun preț înarmași, în pretoriul Tribunalelor și Curților, pe delegați străini, ce pretind a asista pe supuși lor, fiind aceea o lipsă de respect ce se datorește autorității judecătorești naționale.

Când eu am intrat membru în „Societatea pentru învățătura poporului român” — unde lucrez și acum — m'am bucurat de omorarea de a face cunosțința cu G. Crețeanu ; de atunci am avut ocaziune de a vedea, chiar de aproape lucrând pe acelaș loc, până atunci, îl cunoscușem numai din scrisori și din alte cercetări.

Just și hotărât, el nu trebuia să se gândească mult, pentru ca chestiunile arzătoare să le deslege în interesul societății.

Iubitor de lumină și de înălțarea clasei de jos, am avut asemenea ocaziunea, ca profesor al Școlii Normale a acelei societăți, a-l vedea pe Crețeanu venind ca să asiste peșuri întregi, cu o deosebită atențiune, la toate esamenele generale ce le-am

lucru cu elevii școlii societății noastre.

Prin aceste fapte Crețeanu a câștigat stima și simpatia membrilor societății, cari în semn de recunoștință l'au și ales, într'un șir de ani neîntrerupti, până în cele din urmă zile ale vieții sale, vice președinte în comitetul societății.

Scrisorile sale au ilustrat paginile a diferite reviste și ziare, între cari putem cita *Steaua Dunării* de sub direcțiunea lui Mihail Cogălniceanu, *Trompeta Carpaților* de sub direcțiunea lui Cezar Boliac, *Zimbrul*, etc. și mai cu seamă nu trebuie să uităm scrierile lui din *Revista Română*, în care găsim scrierile lui Filimon, Odobescu, Bălcescu, G. Missail, C. Crețulescu și alții, precum și pe cele din revistele *România Literară* de sub direcțiunea lui Vasile Alexandri, *Revista Carpaților* a lui G. Sion cum și *Revista Junimei*, etc.

Sfârșind cele ce avem de spus relativ la activitatea lui Cruțescu, care a avut energia de a lupta toată viața sa, cu devotament, pentru triumful unui scop mare, unor idei frumoase și necesare națiunii române, dăm și un răspuns acelor cari voesc să recunoască că tinerimea română și-a avut, în toate epocile mari, paginile cele mai frumoase scrise în istoria luptelor pentru progresul națiunii.

În adevăr, dacă eu aici am avut ocaziunea a arăta numai mișcarea patriotică a unui singur luptător din epoca tinereții sale, penele competente și necontestate ale lui Heliade, G. Missail, Vasile Alexandri, Ion Ghica sunt venite de mult în ajutorul aceleia care ar voi să dovedească adevărul acesta și despre tinerimea chiar aceea e pe băncile de școală.

Nu se poate tăgădui — ne afirmă aceștia — că Tudor Vladimirescu n'a numărat în șirul pandurilor săi sumă de tineri români, cari au desertat de pe băncile școlilor grecești, unde învățau în lipsă de școli românești.

Nu se poate tăgădui că George Lazăr, venind să predice românismul în București, în mijlocul orașenilor fanariotizați și făcând pentru prima oară, în limba română, lecțiuni de teologie, pentru cei destinați a se face preoți, de matematică cu aplicațiunea lor și de filozofie, acei ce l-au început și ajutat, în realizarea marelui misiuni deșteptătoare, au fost, pe lângă Marele Vornic Bălăceanu, tinerii români, cari au lăsat școlile grecești, deja celebre și au alergat în purul înălțătorului național, contra voinței și a presiunii celei mai brutale a guvernului fanariot.

Nu se poate tăgădui că Lazăr, ca primul inginer român, a fortificat Cotriceni, după cererea lui Vladimirescu, cu primii studenți români ai școlii din *St. Sava*. Nu se poate tă-

Sbor de suflet *

*Ușor și fără suferință,
Se duse sufletul la cer;
Era o mistică ființă,
Mișcare limpede 'n eter,
Ușor și fără suferință,
Se duse sufletul la cer.*

*N'avea nici formă nici culoare
Ș'n clarul serei se vedea,
Și-o muzică legănătoare
Din sfere 'n sfere se pierdea,
N'avea nici formă, nici culoare
Ș'n clarul serei se vedea.*

*Ușor ca visul ce se lasă
Sub focul stelelor gălbui,
Lăsându-și corpul nins pe masă
Se ridică în sborul lui
Ușor ca visul ce se lasă
Sub focul stelelor gălbui.*

*Și s'a pierdut în albăstrime,
Căci era noapte când s'a dus,
Iar d'ntre stele 'n adâncime
Se auzea: mai sus, mai sus!
Și s'a pierdut în albăstrime
Căci era noapte când s'a dus*
† Iuliu Cesar Săvescu

*) Reproducem această frumoasă poezie din revista „Literaturul”, unde a fost publicată mai întâi de tânărul dar marele poet I. C. Săvescu

gădui că pe 1848 l'a pregătit, grăbit și făcut să triumfe — întrucât a putut triumfa — roiriile de tineri eșiți și aflați pe băncile școlilor naționale din *St. Sava*, *Craiova*, *Iași* și toate cele lalte focare de lumină de prin județe, unde spiritul național al lui Poenaru, Asachi, Veniamin Costachi și elevilor deveniți profesori au lucrat și lucrau pe capete în orașele de reședință, ca și în cele două mii școli sătești, ce se datorau lui Alcu-Vodă-Ghica și amicilor lui din școala Heliade.

Nu pot tăgădui cei ce au văzut pe Heliade, Magheru, Tell, Golescu, Bălcescu, Filipescu, etc., făcând pe adevăratul 1848; ajutorul dat de tinerimea școlară și de tinerimea militară; ei nu pot tăgădui că fără acea tinerime 9 și 11 Iunie nu ar fi existat.

Mihail Cogălniceanu și Vasile Alexandri n'au șovăit a spune cât de frumoasă și românească a fost purtarea tinerimei școlare, a tinerimei artistice, a tinerimei literare în tot cursul domniei lui Mihai Sturza Voevod, acel zaraf travestit în mantie domnească. Cine i-a ținut piept la toate nelegiuirile, cine l'a împins la câteva reforme mari, la desrobirea țiganilor, la îmbunătățirea comerțului, la facerea de școli: cine l'a împiedicat a ceda exploatarea minelor Moldovei, dacă nu tinerimea întoarsă dela școlile Germaniei, al Franței și Italiei. În Muntenia, tinerimea, sub Bibescu Vodă s'a purtat cu aceeași râvnă, cu acelaș foc, cu acelaș patriotism.

Pe la 1845, o frumoasă mișcare de renaștere se produce în ambele țări surori. Tinerimea română, întoarsă de la universitățile Franței și ale Ger-

maniei, aduse cu dânsa o comoară prețioasă de idei noi și de simțiri patriotice, comoară care nu întârzie a răspândi averile sale în generațiunea cea jună de prin orașe.

O luptă neîmpăcată și amară, ne spun martorii oculari, se începu dar între oamenii în vârstă neeșiți din țară, netrecuți prin școlile țării și între tinerii crescuți în străinătate și acei eșiți sau aflați pe băncile școlilor naționale. Lupta fu amară pentru că neocotiții școlari aveau în po-triva lor pe guvern și pe agenții puterilor învecinate, o întreagă societate deprinsă cu moravurile unui regim vechiu oriental, iar nu românesc și uneori chiar și pe rudele lor cele mai de aproape. În fiecare familie se gă-seau față'n față moravurile trecutului cu idelie civilizațiunii moderne și cu aspirațiile către un viitor mare, românesc, glorios, neatârnat. Prin urmare, însăși sfințenia legăturilor celor mai intime era expusă unei stări de lucruri foarte delicată și adesea foarte critică.

Bătrânii, cu vremea, recunoscuseră că trebuie să se dea rândul copiilor mai cu seamă că în o asemenea concesiune generoasă ei gustau măgulirea unei mândrii puternice, mândria părintească. Astfel lucrarea regeneratoare, întreprinsă de un mic număr de tineri, eșiți de pe băncile școlilor streine și naționale, adevărați apostoli ai civilizației, găsi dela început un mare ajutor în dragostea mameilor, în părtinirea entusiastă a surorilor și mai târziu, pe nesimțite, chiar în amorul propriu al părinților. Astfel țara setoasă de reforme salutarii, făcu în câțiva ani pași uriași pe calea îmbunătățirii materiale, morale, literare și politice. Astfel rămâne bine stabilit că tinerimea română, își scrise cu sudoarea frunții sale, pagine ilustre în istoria regenerării noastre.

Mai bine de o jumătate de secol tinerimea a dat mult de lucru acelor rai voitori; ea i-a împiedicat, i-a hărțuit și până în cele din urmă a eșit triumfătoare. Trebuie dar să se ție socoteală de aceste merite oricând cineva voește să acuze.

Nici eri, nici azi și avem indicii că nici în viitor tinerimea română n'a lăsat și nu va lăsa să-i scape ocaziunile mari, în cari dânsa să-și arate și po-doabele inimii și fermitatea caracterului.

Acei ce uită avântul tinerimei chiar din zilele noastre și aș putea zice de mai adinioarea, sunt puțini iubitori de dreptate și nu fac alt decât să slăbească elanul fericit și trebuincios de entuziasm al mișcării tinerimei, care n'a voit și nu voește a rămâne indiferentă, când i se prezintă ocaziunea de a-și manifesta simțirea patriotică.

Alexandru I. Șonțu

ARTĂ LA FIINLANDEZI

Doi artiști, șefi de școală: Edelfelt și Gallen

Au vorbit într'un alt articol de poesia populară a fiinlandezilor și am arătat ce comoară neprețuită este poemul lor național *Kalevala*. Un popor care are atâta putere de inspirație în straturile lui adânci și primitive nu putea să nu producă și artiști mari dintre intelectualii săi. Și într'adevăr Fiinlanda, este o țară în care frumosul este respectat și iubit iar arta sa poate sta alături de cea a celor mai civilizate din țări.

Muzeul lor din Helsingfors „*Ateneum*” pe care fie care vizitator al orașului nu se poate să nu-l viziteze căci este una din cele mai atrăgătoare curiozități a acestei capitale nordice, cuprinde o parte din lucrările artiștilor fiinlandezi, dar îndesulătoare să-ți poți face o idee de genul artistic al poporului. Spun, o parte numai din lucrări, pentru că gustul pentru frumos al lumii bogate și chiar celei modeste este așa de dezvoltat în cât lucrările marilor artiști se găsesc în multe case particulare și în localurile diferitelor societăți. Așa, nu este corporație de studenți în care să nu găsești originalul tablourilor celor mai celebri artiști. Una din corporațiile de studenți avea tot perețele unei camere modeste acoperit de o frescă a marelui pictor fiinlandez *Axel Gallen*.

Acest gust pentru frumos care face ca muzeul național fiinlandez să cuprindă o parte numai din operele lor de artă pentru că restul se găsește în casele particulare, l-a dezvoltat unul din cei mai de seamă pictori fiinlandezi *Albert Edelfelt*.

Albert Edelfelt, deși era un european desăvârșit, el și a făcut școala artistică la Paris, a fost elevul lui *Dagnau* și *Bouvet*, a rămas totuși fiinlandezul primitiv și iubitor al țării sale. El a reușit să grupeze toate forțele tinere artistice ale țării sale

și a fost pentru ele singura școală. Căci e curios, de și Fiinlandia are o artă a ei și o artă puternică și frumoasă, ea n'are nici o Școală de bele arte.

— Și poate și de aceea, spunea un tânăr pictor, la noi veți întâlni a-

tii fiinlandezi au fost liberi de oficialismul și rutina artei cazonne.

În locul școlii de bele arte Fiinlanda a avut pe *Albert Edelfelt*. Meritul acestui geniu național fiinlandez a fost mai ales în aceea ce el a pus bazele unei arte fiinlandeze independente și naționale. El a știut să unească în jurul său toate tinerile vârstare ale artei fiinlandeze și a fost

Edelfelt; Peisagiu fiinlandez

atâta libertate în arta noastră atâta nou și îndrăzneală. Și de aceea Muzeul nostru național avea într'o epocă când Rodin nu era recunoscut ca pictor, lucrările originale ale lui Rodin. Lipsiți de o școală oficială, artis-

inspiratorul lor, după cum a fost și omul care a știut să lege relații între societatea finlandeză și creațiile artistice.

Prin talentul lui el a putut influența pe artiști, prin autoritatea culturii și puterii personalității sale el a influențat societatea fiinlandeză, dezvoltând gustul ei pentru frumos și indicând fără drept de apel ce trebuia sau nu să fie socotit de frumos și mare. Fiinlandezii îl numeau *ministrul Artelor* și într'adevăr hotărârile lui erau definitive. O vorbă a lui deschidea casa guvernului și deseori artiști cari erau nesocotiți de societate dar în care Edelfelt avea nădejde căpătau burse să se specializeze în străinătate.

Lucrările lui Edelfelt de și păstrează numele culturii apusene au însă pecetea inspirației naționale și coloritul local. Frumos și plin de efect este tabloul lui „*Pescarii*” pe care îl reproducem și multe din peisagile

Edelfelt : Pescarii.

lui unde se simte natura nordului în toată splendoarea ei.

II

Alături de curentul introdus de Edelfelt în arta finlandeză și sub influența lui a apărut un nou curent curat național, curat local — fără nici o umbră din arta apuseană și al cărei reprezentant este Axel Gallen. Prin aceasta nu trebuie să se înțeleagă că noul curent ar fi protivnic curentului lui Edelfelt și care era după cum am spus sub înrâurirea Apusului, unde acesta își făcuse școala, după cum nu trebuie să se înțeleagă că școala de artiști creată de Gallen este în naționalismul ei soviniștă. Nu; mai întâi de toate finlandezii sunt toți europeni. În aceasta este toată puterea succesului culturale lor, taina dezvoltării acelei superioare la care au ajuns acești locuitori a celei mai severe țări. Dar cultura reală apuseană nu elimină dragostea pentru particularitățile naționale și pentru individualitatea națională. Cultura europeană nu este cosmopolisul incolor dar revenirea la patrie, cu o privire mai largă a acelor cari au primit-o.

Gallen este legat de poporul său cu cele mai adânci rădăcini. Lui îi este dragă limba țărănească a finlandezilor, el este îndrăgostit de natura săracă dar maestoasă a țării lui. În legendele poporului său el găsește un izvor nesfârșit de subiecte pentru pânzele sale. Dar el nu s'a apropiat de epopee ca de ceva viu și legat cu mii de fire de sufletul poporului său.

Gallen, spune criticul rus Filosofov,

A. Gallen: Războarea lui Jucahainen din Kalevala.

A. Gallen: O ilustrație din Kalevala.

este un adevărat titan. La început el a fost un realist și însăși Kalevala era privită de el din punct de vedere realist. Dar cu cât s'a dezvoltat mai

mult talentul lui cu atât s'a desfășurat în fața lui cea ce epopea finlandeză numește „adâncimea faptelor eterne”.

Mai întâi de toate Gallen este un stilist; toate lucrările lui sunt numai stil. Stilul, spune criticul rus, citat mai sus, este prizma acca, prin care artistul privește la lumea care-l înconjoară. Stilul este transformarea realității în arta care a devenit un simbol.

Mulți artiști se ocupă cu stilizația, încercând să creeze un stil, dar puțini au reușit cum a reușit Gallen pentru că au început să lucreze fără să fi cunoscut natura, în toate secretele ei. A simplifica natura, a scoate în relief din cea ce te înconjoară numai esențialul, lăsând la o parte amănuntele poate face numai acel artist care este stăpân desăvârșit al naturii, adică adevăratul realist.

Și faptul că Gallen a fost, în prima perioadă a încercărilor sale artistice, realist i-a folosit ulterior să fie un stilist de forță.

Pe lângă ilustrația Kalevala care a preocupat pe Gallen și pentru care a lucrat tablouri și desemnuri admirabile, Gallen a pictat și o mulțime de peisagi, fresce, studii după natură, cari dovedesc temperamentul lui su-

perb de titan-realist. In opera lui nu este nimic mărunț, liric, el este un tragic prin excelență.

II

Acești doi artiști ai Finlandei, Edelfelt și Gallen, au grupat în jurul lor pe toți artiștii Finlandei. Printre elevii lor sunt încă multe nume cunoscute ca al lui *Blumsted*, un peisagist de talent; *Ero Ernefeld*, un liric delicat; un realist de valoare *Gallonen*, deasemeni se vorbește bine de tânărul *Magnus Enkel*, care este desemnat să înlocuiască pe cei doi maestri.

Dar totuși cea mai frumoasă figură între artiștii finlandezi este Edelfelt. El întruchipează arta finlandeză. Bine înțeles ar fi o exagerare dacă am spune că ea toată datorește existența lui Edelfelt; dar cea ce se poate afirma este acest adevăr: nici un talent proaspăt, tânăr, din arta finlandeză, care s'a dezvoltat în ultimul timp n'a scăpat de influența lui Edelfelt. Nici unul din acei cari au ajuns să se compare cu el, să-l egalezze chiar n'au încetat să se intituleze elevii lui. Și pentru că un artist să poată rămâne în cursul întregii lui vieți respectat și iubit de toți tovarășii lui în aceeași artă, însemnează că omul acesta a fost pe lângă un mare artist, dar și un om cu desăvârșire cult.

Dr. I. Duscian

PARADOXE

Deși crud, cu toate acestea pare necesar, ca pe cei dragi, să-i părăsești din când în când.

Depărtându-te de ei, reușești adeseori să îți apropii și mai mult...

Omul nehotărît nu poate lua o hotărîre, pentru că ia deodată mai multe... Și când se sbuciumă între mai multe, atunci se hotărăște, și... nu mai ia nici una!...

Cu emanciparea ei de azi, femeia nu vrea să mai urmeze bărbatul, astfel că în viitor, bărbații, vor fi datori să se țină dupe femei...

La vârsta de 20 de ani, iubirea este a inimelor; la 30 de ani, inima și judecata decid împreună; la 40 de ani „les affaires sont les affaires”... iar la 50 de ani, ne întoarcem cu 30 de ani în urmă.

Dacă ar fi să ne luăm după durerile ce fiecare din noi le încearcă, n'am avea atâtea lacrimi câte ne-ar trebui să plângem.

Adevăratul erou, suportă cu tărie loviturile soartei, și trece drept înțelept acela care, din însăși necazurile vieții, știe să scoată răsul.

A fost când-va...

*A fost când-a o zână din poveste,
Ce mi-a robî și suflet și simțire..
A fost când-va... acuma ce mai este
Din visul tău sărmana mea iubire?*

*Zădarnic bat la poarta amintirii..
Portarul a murit de mult.. de mult..
Și trista mea poveste a iubirii
Zădarnic vreau acun s'o mai ascult*

*Mi-e capu-acum un cimitir pustiu
În care odihnesc strigoi și lele..
O, d: ce-ai murit așa de timpuriu
Portar ale amintirii mele?*

*De ce ai murit așa de timpuriu
Și poarta amintirii mi-ai închis?
Nu mă lasa să stau într'un pustiu
Ridică-te din negrul tău abis!*

Ion Th. Ion-Hotarele

Insemnările unui trecător

Sunt unii, și sunt și mulți, cari au auzit ici-colo, cuvinte, pe cari ei nu le înțelege. Ei le repetă totuși, le repetă mereu, amestec repetându-le, fiindcă acele cuvinte sună frumos, prezintă idei largi. Dar bietii nu înțeleg nici cuvintele, nici ideile.

S'ar putea spune, că aceștia ar fi demagogii. Cred mai de grabă, că aceștia sunt flecarii.

Flecarii sunt de obicei răzvrățiți. Ei se socotesc înfățișatorii, dar mai ales apărătorii moralei publice.

Flecarii au atitudini de procurori și glasuri de subcomisari, gâgăuți de revoltă alcoolică.

Flecarii sunt totdeauna bine informați: Știu totul. Știu mai ales ce nu-i adevărat.

Flecarii sunt mai ales discreți. Ei nu vorbesc decât în taină. Rareori flecarii își deapănă cunoștințele în fața unui cerc de 2-3. Dar atunci cei din cerc sunt ei însisi flecari.

Flecarii vorbesc nu din fireasca și necesara îmboldire a gândurilor. Nu. Flecarii vorbesc, fiindcă sunt dominați de vorbă. La ei, vorba e ca și țuica pentru bețiv.

Un medic îmi spunea, că flecarii își dezvoltă muschii limbei, dar substanța cerebrală li e în cantitate insuficientă.

Eu îmi închipui flecarul ca o bășică de săpun.

Pagini din trecut

Dora D'Istria

Elena Ghica, publică în anul 1859 tot sub pseudonimul său, Dora D'Istria, o lucrare intitulată „Femeile în Orient”. Reproducem o parte a prefeții acestei lucrări în care autorea ne face cunoscut scopul lucrării sale: „Astăzi Occidentul nu-și mai amintește de tot ceia-ce a făcut Orientul, pentru dânsul.

Există chiar o școală care se înverșunează a înegri pe Orientali, instituțiunile lor religioase, tradițiunile, ideile și legile lor. Femeile n'au fost cruțate.

Mă încerc a răspunde, în această scriere, acestor detractori rău voitori, după ce am încercat în altă parte a apăra libertățile bisericeii noastre”.

Una din impresiile pe care le lasă în mintea noastră scrierea d-nei Dora D'Istria este adevărul dovedit prin o mulțime de fapte istorice, că acolo unde femeile sunt mai apăsate, unde spiritul și mintea lor sunt împiedicate de a se desvolta, acolo nu există civilizațiune, nu există idei generoase, nu există simțiminte nobile.

Afară de talentul de expunere și grupare a faptelor, însuflețite de înalte considerațiuni morale și filozofice, prin care Dora D'Istria caracterizează numeroasele grupe de femei, în această scriere, constatăm studiile serioase și feluritele cunoștințe ale autoarei.

Vorbind despre române, aduce în sprijinul spuselor sale, autorități istorice necontestate ca: Petre Maior, Cesar Boliac, Fotinos, Papiu Hariu, D. Brătianu, Crețianu, Edgard Quinet, Michelet, Murray, E. de Mirville, Schott, E. Desprez, Cogălniceanu, Jouve, Demidoff, B. Tiers, Vaillant, N. Șuțu, G. Borotow, Richardsson etc., etc.

Afară de acești scriitori, Dora D'Istria a mai consultat o mulțime de istorici, moralisti, poeți și memorii franceze asupra societății franceze din secolul al XVIII cu care compară societatea noastră apărând-o în contra diferitelor acuzări de corupțiune ce-i s'au aruncat.

Asemenea acuzări continuă să se producă și astăzi, când străini rău voitori, trecând prin București îndrăsnesc să vorbească despre femeia română în termenii cei mai înjositori. Ei descriu pentru aceasta, femeile de stradă, pe care le-au cunoscut, — dându-le drept doamne sau domnișoare din aristocrație sau înalta burghezie română.

Vorbind despre române, autoarea arată femeile din toate clasele societății, în adevăratele condițiuni în care se află înconjurându-le cu amănuntele vieții lor spirituale. Intâi

vorbește despre țărânci începând cu Transilvania, stăruiind a dovedi originea lor latină, frumusețea portului și a moravurilor lor.

După un pitoresc tablou asupra nunții țărănești, Dora D'Istria zice: „Ați observat că în logodna și în nunta românească nu se află nici unul din obiceiurile cari amintesc cu asprime femeii că trebuie să se privească nu ca egala, ci ca servitoarea bărbatului său ?

Obiceiurile României sunt învederat expresiunea unei convingeri pe care Edgard Quinet a expus-o foarte bine, zicând că femeia în loc de a fi sclavă și sequestrată, domnește în căminul român.

Cu datinele și obiceiurile noastre arată moralitatea, cinstea și virtuțile lor iar povestind din legendele eroice sau romantice ale neamului nostru, face să strălucească puterea de sacrificiu, poezia și frumusețea românelor.

Vorbind despre București, citează din scrierile lui Anatole Demidoff care zice : „Nu este oraș în Europa în care să se poată găsi o societate mai cu desăvârșire plăcută, unde cel mai bun ton să fie totdeauna unit cu cea mai dulce veselie. Bunele maniere ale capului de familie, cultura și virtuțile femeilor, vă conving că această societate este deopotrivă cu toate societățile cele mai deosebite ce se pot găsi în Occident“.

Vorbind despre boeri, autoarea spune : „Boeria s'a recrutat necontenit în clasele de jos ale națiunii. La început nu exista aristocrație în România. Orice om de rebel se numea boier. Radu IV-lea care domnia în România în al XV secol (1493-1508), transformă în titluri funcțiunile Curții. Astfel s'a făcut și în Moldova. Dar această aristocrație era organizată după cea Bizantină, iar nu după principiile feudale ale Occidentului. Nu era și nu este nici astăzi, ereditară. Oricine ocupa o funcțiune în Stat făcea parte din noblete, și orice soldat care era făcut ofițer, se bucura de acelaș privilegiu. Cea mai mare parte, dar din boierese sunt ceia-ce se numește la Paris burgheze. În acești nobili de obârșie românească sunt adevărații urmași ai colonilor lui Traian.

„Spiriții roman a rămas viu în acești oameni cari, de atâtea secole, rodesc cu sudorile lor câmpiile patriei.

Femeile lor, departe de a se deprinde cu invaziunile cari de atâtea secole pustiesc țara rodită cu munca soților, învață pe fii lor a blestema pe acei cari de o sută de ori au transformat în pustiu Țara Românească“.

Mik.

LUNEI

— Pentru Paul —

Argintie vrăjitoare,
Mi te du la mândra 'n sbor,
Să-i spui s'îletu-mi că moare
Frânt de jale și de dor.

La fereastra-i, pe 'noptate,
Să te așezi și să-i zâmbești
Și de dorurile toate
Tu duios să-i amintești

Iar apoi prin geam, senină,
Când vei prinde-o 'n dorul greu,
Cu o rază de lamină
S'o sâruiți în locul meu.

Zefir-Târgoviște

FULGI DE SOARE

Prieteni, florile albastre culcate'n noaptea toamnei lor, ca răsăritul unui soare, din somn adânc, se vor trezi : Simt mâna sufletelor voastre, credința în suflet, nesfârșită, și-n clipele de înviore, eu voi cânta, voi, veți iubi...

Intors din drumul rătăcirii, mă lupt cu falduri de ntuneric îmi aplec îndoliata frunte, în fața chipurilor sfinte, și-n preajma îngenunchierii plânsă, îngânduratele icoane, îmi mângâie deșertăciunea cu vorbe aducătoare aminte...

Cu voi, prieteni, stând de vorbă, pe lanuri cresc flori de sulfină ; bătrânii plopi, albiți pe frunte, își frâng privirea lor în zări, parfumul îmbălsămează calea și se reîntorc sărbătorite șiraguri lungi de caravane din nesfârșite depărtări...

Se-apeacă salcia spre valuri, izvoarele șoptesc tăcerii, ca un răsănit fără de nume ; din pom în pom, din floare'n floare, alunecă nețălmăcită nădejdea cântecului meu, și se desnod pustietății, fulgi de omăt și fulgi de soare...

Gândind la voi, un vis prielnic, își țese unde armonioase, cu alunecarea unui cântec șoptit în noaptea fără stele... Pășesc surzător cărarea, deapururea nestrăbătută și simt înbrățișarea voastră, prin umbra rătăcirii mele...

De poposesc umbrat de o frunză, rămasă nedesprinsă încă ; simt răcorirea până în suflet : văd spor la fiecare pas, pe câmpuri flori, pe drumuri umbre, gătite'n străi de sărbătoare ; din gol, se înalță către ceruri, senin al dragostelor glas...

Prieteni, vouă vi-se închină și cântul, și nădejdea mea ; dați mâna sufletelor noastre : să fim deapururi împreună, prin haosul fără de nume, și pe cărări necercetate, voi veți zâmbi credinții mele, eu voi cânta sub clar de lună...

George Nutzescu

Anton Cehov

Cronologia vie

Salonul consilierului de stat Șaramăchin e învăluit de o semi-obscuritate plăcută. Lampa cea mare de bronz cu abat-jour'ul verde colorează pereții, mobila, fețele într'un verde à la „noaptea ucrainieană"... Din când în când în căminul ce se stânge izbucnește un lemn și pentru o clipă roșește fețele ; dar aceasta nu strică armonia generală de lumină. Tonul general, cum zic pictorii, e susținut.

În fața căminului, pe jet, în poza unui om ce a mâncat bine, șade Șaramăchin însuși, un domu în vârstă, cu favoriți cărunți cum porată funcționarii și cu ochii albaștri și blânzi. Pe fața lui e revărsată blândetea, buzele-i sunt strânse într'un surâs trist. La picioarele lui, pe un scaun mic, stă tolănit vice-governatorul Lopnev, un bărbat de vre-o patruzeci de ani. Lângă pian se învârtesc copii lui Șaramăchin : Nina, Colea, Nadea și Vanea. Prin ușa întredeschisă, ce duce în cabinetul doamnei Șaramăchina, se strecoară timid lumina. Acolo, după ușă, la biroul ei șade soția lui Șaramăchin, Ana Pavlovna, președinta comitetului local de doamne, o doamnă picantă, cam de treizeci de ani, cu coadă. Ochii negri și ageri îi aleargă prin pince-nez pe paginile unui roman francez. Sub roman stă o dare de seamă mototolită din anul trecut

— Înainte, orașul nostru în privința aceasta era mai norocos, — zice Șaramăchin, clipind din ochi la cărbunii ce se stingeau. — Nu trecea nici o iarnă fără să nu sosească vre-o stea. Veneau actori și cântăreți renumiți, iar acum... dracul știe ce ! afară de scamatori și flașnetari nimeni nu se mai abate pe aici. Nici o plăcere estetică... Trăiam ca în pădure. Da !... Vă aduceți aminte, excelență, de acel tragedian italian... cum-i zicea ?... așa un brunet înalt... Dă-mi Doamne să-mi amintesc... A, da ! Luigi Ernesto de Rugiero... Un talent renumit... Fortă ! Numai un cuvânt spunea și se cutremura întreg teatrul. Anicuța mea a luat mare parte la talentul lui. Dânsa i-a găsit și teatru și bilete pentru zece reprezentații i-a vândut. Pentru aceasta ei îi dădea lecții de declamație și mimică. Un om de suflet ! A fost dânsul pe aici... ca să nu mint... acum vre-o doisprezece ani... Nu ! mint... mai puțin, vre-o zece ani... Anișoară, câți ani are Nina ?

— Al zecelea an ! strigă din cabinetul său Ana Pavlova. — Da ce-e ?

— Nimic, mămico, ei, așa... Și cântăreți buni soseau, uneori... Vă amintiți de tenore di grazzia Prilipciu ? Ce suflet ! Ce înfățișare ! Blond... o față expresivă, maniere parisiene...

Și ce voce, excelentă! Un singur cur sur însă: unele note le cânta cu burta și pe „re” îl lua cu nasul, încolo restul bine. Se zicea, că a fost elevul lui Tamberlic... Noi cu Anișoara i-am făcut rost de sală clubului comunal și drept mulțumire dânsul ne cânta zile și nopți întregi... O învață să cânte și pe Anișoara. Sosise dânsul după cât îmi amintesc în postul mare... acum vre-o doisprezece ani. Nu! mai mult... Ce minte, Doamne iartă! Anișoară câți ani are Nadicica?

— Doisprezece!

— Doisprezece... dacă mai adăogăm zece luni... Ei-i așa... treisprezece!... Înainte în orașul nostru era năstiu cum și viața mai sgomotoasă. Să luăm de pildă seratele cu scop de binefacere. Ce serate minunate erau la noi înainte. Ce deliciu! Și cântau și jucau și declamau... După războiu Anișoara a organizat o serată în folosul răniților. Se adunaseră o mie și o sută de ruble... Ofițerii turci, îmi aduc aminte și-au pierdut mințile de vocea Anișoarei și mereu îi sărutau mâinile. He-he... Cu toate că aziatici, totuși o nație recunoscătoare. Serata reușise până la atâta că eu, mă credeți, chiar am trecut-o în jurnalul meu. Aceasta fusese, după cum îmi amintesc, în... Șeptezeci și șase... nu, în șeptezeci și șapte... Nu! Imi dați voce, când au stat la noi turcii? Anișoară, câți ani are Colea?

— Eu, tată, am șapte ani! zice Colea, un băețas cu fața oacheșă și părul negru ca cărbunele.

— Da, am îmbătrânit și nu mai este energia aceea!... — se învoește Lopnev, oftând. — Asta pricina... Bătrânețea, boerule! Nu mai sunt inițiatori noi, iar cei vechi au îmbătrânit... Nu mai este focul acela. Eu, când eram mai tânăr, nu-mi plăcea ca societatea să se plictisească. Eram primul ajutor al Anei Pavlovna. Trebuia de aranjat o serată cu scop de binefacere, sau loterie, sau să susțin vr'un artist renumit, — lăsăm toate și alergam, îngrijeam.

Intr'o iarnă îmi amintesc, atâta am alergat, că chiar m'am și îmbolnăvit... No să uit eu iarna aceea... Îți amintești ce spectacol am aranjat noi cu Ana Pavlovna în folosul celor arși?

— Da'n ce an a fost aceasta?

— Nu prea demult... În șeptezeci și nouă...

Nu! în optzeci, mi se pare! Imi dați voce, câți ani are Vanea?

— Cinci! strigă din cabinet Ana Pavlovna.

— Ei, atunci, acum șease ani... Da, boerule, au fost petreceri! Acum nu-i așa! Nu-i focul acela!

Lopnev și Saramăchin căzură pe gânduri. Lemnul din cămin izbucnește ultima dată și se acopere de cenusă.

Trad. de I. Bordelanu

CICLISM

Criterion de deschidere AQUILA

Duminică 1 Aprilie a. c. (Florii), «Aquila» societatea ciclistilor din România, va organiza prima cursă din sezonul de primăvară când se împlinește un an dela înființarea societății.

Cursa se va face pe parcursul următor: Capul Podului—Hipodrom—Băneasa—Herăstrău—Bordelu—Șos. Jianu—Capul Podului—Hipodrom, unde va fi potoul cursei.

Societatea va distribui următoarele premii

- 1) O medalie aurită,
- 2) O „de argint,
- 3) O „de bronz.

Afară de aceste medalii, societatea va da primilor 6 sosți câte o cameră de bicicletă.

Informațiuni și înscrieri se primesc la d. A. Andreescu, la Auto-Motoveo Calea Griviței 108, și la d. C. Gavrilesco, str. Luminei 1, iar din provincie la d. I. P. Georgescu-Palamida, președintele societății, str. Clemenceau 6, București.

Taxa de înscriere 10 lei pentru membrii soc. «Aquila», prezentându-se cartea de membru și 20 lei pentru ceilalți amatori.

Înscrierile se primesc până Joi 29 Martie a. c. orele 4 p. m.

Joi 29 Martie 1923 orele 7 seara, va fi în localul F. S. S. R. din str. Corăbiei 6, adunarea generală a soc. «Aquila».

Dostoievsky în mizerie la Geneva

Marele scriitor rus Dostoievsky a cunoscut grozavele suferințe morale pe care le pricinuește greutatea existenței de om sărac.

Iată ce scria dânsul, în 1861, de la Geneva, amicului său Maikoff: „Știți ce va să zică a fi silit să compui? Nu, grație Domnului, nu știți ce e acest lucru.

Eu însă, luând un avans mare de la „Messengerul rusesc” (oroare: 4500 ruble!), am sperat, la începutul anului, în mod sincer, că inspirația nu mă va părăsi, că ideea poetică va veni ușor, se va desvolta în chip artistic și că, la sfârșitul anului, voi isbuti să mulțumesc pe toată lumea.

Acest lucru îmi părea cu atât mai probabil cu cât un mare număr de idei artistice îmi treceau prin cap și îmi emoționau inima. Dar ele trec numai prin minte și mie îmi trebuie întru chiparea completă, aceia care vine din întâmplare, adică de noroc. Ei bine, toată vara și toată toamna m'am gândit la diferite idei (unele din ele foarte curioase) dar o oarecare experiență mă lasă întotdeauna să presimt sau greutatea, sau lipsa de viață a ideilor examinate.

În sfârșit m'am oprit la una din ele și am început să lucrez. Am scris mult, dar, din ziua de 4 Decembrie (stil nou) am dat totul dracului.”

Dostoievsky își dedea bine seama că situația sa era desperată. Mărturisirea prietenului său că toată luna Aprilie 1868 o trecuse în griji și suferințe mortale, că adesea nu închisese ochii nopți întregi, „și, adăugă el, pentru epilepsie, este oribil”.

Oricât de grea îi era viața în străinătate, se temea să se reîntoarcă la Petersburg, din pricina sănătății sale. „Dacă aci am crize, scria el, ce va fi acolo? Facultățile intelectuale — memoria, de exemplu — scad din ce în ce”. Geneva nu-i plăcea de loc și mărturisirea că ducea aci viață mizerabilă. Nu se ducea nicăeri, nu vedea pe nimeni și se plângea amarnic că nu poate să lucreze. Singura lui distracție era să se ducă zilnic la cafea, spre a-și citi ziarele rusești. Cât privește pe intelectualii ruși care se găseau la Geneva, el nu vroia să-i cunoască.

„Nenorociți, mizerabili, canalii, că nu poate să lucreze! Sunt desgustători!” El îi socotea de înapoi și neînțelegători de nimic.

Această corespondență intimă aruncă o lumină curioasă asupra stărei de spirit a lui Dostoievsky și asupra suferințelor morale și intelectuale pe care el le îndura în această epocă în care munca îi era atât de dureroasă.

Gilly

Citiți ziarul
Ziarul Călătorilor și
al Științelor populare

La administrația ziarului nostru se află de vânzare următoarele interesante cărți:

Impresii și păreri personale din timpul războiului României 1916-1918 (2 volume de peste 1300 pagini) pe hârtă de tipar de V. Th. Căncă, fost deputat. Prețuri 60 lei ambele volume.

Noptile Albe (roman) Lei 2.50

Misteriile din Palatul Tarilor (roman) „ 8. —

Povestea unei inimi „ 7. —

Almanahul ziarului „Universul” pe anul 1922 „ 7. —

„ 1923 „ 12. —

Regina Bucătăriei „ 10. —

Memoriile Regelui Carol I. (17 volume) „ 17. —

Prețurile de mai sus sunt socotite loco la Administrația noastră. Comenzile în provincie nu se expediază decât contra cost plus taxa de transport recomandată.